

Consecințele (dez)interesului față de politică

Alin Mihai Tomuș, *Interes față de politică și atașament partinic*,
Editura Pro Universitaria, 2025, 215 pagini.

Cartea lui Alin Mihai Tomuș reprezintă una dintre contribuțiile relevante din spațiul sociologic românesc, mai cu seamă al sociologiei politice, privind modul în care cetățenii se raportează la viața politică, procesele și actorii politici. Cartea investighează riguros mecanismele care configurează interesul pentru politică și procesele psihosociale care susțin atașamentul față de partide, utilizând un cadru analitic modern, aliniat contribuțiilor din sociologia politică, atent contextualizat pentru realitățile societății românești.

Volumul este organizat în trei capitole, completate de o prefață semnată de cercetătoarea Simona Maria Stănescu de la Academia Română, o secțiune introductivă și o secțiune finală ce reunește concluzii, recomandări și direcții viitoare de cercetare. Întreaga arhitectură a cărții, derivată din teza de doctorat realizată sub coordonarea profesorului clujean de sociologie Mircea Comșa, este concepută ca un instrument util pentru cititorii interesați să aprofundeze temele referitoare la interesul oamenilor față de politică și atașamentul partinic al acestora.

Conceptul de „interes față de politică” este operaționalizat printr-o combinație de variabile sociodemografice (vârsta, educația, mediul social) la care se adaugă variabilele sociopolitice (regularitatea cu care indivizii citesc știri cu caracter politic, participarea la evenimente politice, nivelul de încredere în instituțiile statului, calitatea de membru de partid). În tot acest demers investigativ întrebarea cheie este de ce unii cetățeni manifestă interes și implicare politică constantă, în timp ce alții rămân apatici sau dezangajați din punct de vedere politic?

Atașamentul politic sau partizanatul politic este definit ca acea legătură de natură afectivă și cognitivă, care depășește opțiunea electorală de moment și funcționează ca un „filtru” prin care persoana interpretează informațiile politice, evaluează actorii politici și ia decizii electorale. Pornind de la literatura de specialitate, autorul arată că studiile despre atașamentul politic furnizează explicații relevante pentru comportamentul politic și angajamentul civic al cetățenilor. În atenția cititorilor sunt aduse contribuții sociologice care demonstrează că, de exemplu, atașamentul față de partidele politice poate rămâne relativ stabil în condițiile în care există o influență variabilă a factorilor sociopolitici. Contextul sociopolitic și socicultural al unei țări (tradițiile politice, climatul social, mass media, experiența democratică) este important în modelarea atașamentului politic.

Alin Mihai Tomuș descrie socializarea politică drept procesul prin care oamenii își formează cunoștințele, atitudinile și comportamentele politice în cadrul societății în care trăiesc. Acest parcurs este modelat de influențele provenite din familie, școală, grupul de apartenență sau de referință, mass-media și alte instituții sociale. Socializarea politică are o importanță fundamentală în conturarea opiniilor politice și în stimularea participării civice. Factorii socializării politice identificați și analizați de autor pe baza documentării efectuate sunt următorii: familia, școala, instituțiile religioase, grupurile de indivizi egale ca status, mass-media, partidele politice și grupurile de interese. Socializarea politică se manifestă prin gradul de încredere politică, nivelul participării civice și politice, precum și relația acesteia cu consolidarea democratică, absenteismul, boicotul, neîncrederea în instituții și procese (ex. euroscepticismul).

Pornind de la definirea conceptului de „socializare politică”, autorul propune investigarea rolului familiei în socializarea politică a tinerilor, în formarea comportamentelor electorale: participarea la procesele electorale și încrederea în actorii și procesele politice, interesul pentru politică și atașamentul partinic, participarea civică în rândul tinerilor. Documentarea și cercetarea empirică evidențiază un set de variabile independente care influențează interesul pentru politică și care nu urmează un tipar european uniform, ci reflectă particularitățile naționale. În ansamblu, variabilele asociate socializării politice (relația individului cu sistemul politic, nivelul de toleranță, încrederea, gradul de informare, implicarea civică și politică) au o pondere mai mare decât variabilele „clasice” precum genul, vârsta sau nivelul de educație.

Metodologia cercetării sociologice reunește trei studii empirice:

- primul studiu a constatat într-o anchetă sociologică pe bază de chestionar aplicat unui număr de 606 studenți și părinților acestora, având ca model chestionarul utilizat în cercetările derulate de *European Social Survey*, cu scopul de a evalua gradul de cunoaștere a interesului studenților și a părinților acestora față de viața sociopolitică, analiza concordanțelor în cadrul familiei referitoare la interesul și atașamentul partinic;
- al doilea studiu a vizat o analiză secundară de date provenite de la platforma *European Social Survey* pentru a surprinde aspecte care țin de interesul față de politică și funcționarea democrației (analiză de corelație bivariată Pearson), precum și analiza consistenței interne a instrumentului de colectare a datelor cu ajutorul coeficientului Cronbach (α);
- al treilea studiu, tot pe baza datelor furnizate de *European Social Survey*, a fost centrat pe analiza interesului cetățenilor față de politică pe baza analizei de regresie liniară multiplă, având ca variabilă dependentă interesul față de politică, testul t pentru eșantioanele independente.

Analizele statistice au fost realizate cu *Statistical Package for Social Science* (SPSS), soft-ul cunoscutul de sociologi și statisticieni, creat de compania IBM.

Cercetarea empirică a urmărit evaluarea interesului pe care studenții și părinții lor îl manifestă față de viața politică și socială, precum și identificarea atitudinilor lor civice. Întrebările cercetării (*research questions*) au vizat nivelul de interes al studenților și familiilor acestora față de politică, nivelul identificării partinice al tinerilor comparativ cu familia, factorii care influențează atașamentul partinic, interesul față de politică ca predictor al implicării în viața comunității.

Pornind de la literatura de specialitate și ținând cont de întrebările cercetării, autorul a formulat următoarele ipoteze: studenții sunt mai puțini interesați de politice comparativ cu părinții lor; studenții manifestă un atașament partinic mai scăzut decât părinții; politica este mai complicată pentru studenți raportat la părinții lor; participarea studenților la procesele electorale este mai scăzută față de cea a părinților; vârsta este un predictor important al nivelului de încredere în politică; există concordanță între nivelul interesului față de politică și atașamentul partinic.

Constatările cercetării empirice indică faptul că studenții sunt, în general, mai puțin preocupați de politică decât părinții, au un atașament partinic mai slab, percep temele politice ca fiind dificile și prezintă un nivel mai redus de încredere în instituții. În același timp, analizele au

relevat o corespondență între interesul politic și atașamentul partinic al celor două generații, cu valori mai ridicate în rândul studentelor.

Un aport important îl reprezintă analiza atașamentului partinic, tratat nu doar ca opțiune electorală conjuncturală, ci ca element de identitate politică. În tradiția cercetărilor din psihosociologia politică, autorul examinează modul în care identificarea partinică se constituie, se stabilizează sau se erodează, punând accent pe factorii cognitivi și afectivi care îi conferă durabilitate sau, dimpotrivă, vulnerabilitate. Sunt discutate mecanisme precum loialitatea politică, evaluările performanței politice, influențele familiale și de grup, precum și rolul „schemelor cognitive” prin care indivizii interpretează scena politică.

În viziunea lui Alin Mihai Tomuș, democrația este un construct pe care îl întreținem prin responsabilitate cotidiană. De-a lungul istoriei europene, numeroase națiuni au resimțit tentația de a se îndepărta de acest cadru, motiv pentru care devine esențial să înțelegem dinamica comportamentului electoral și politic al cetățenilor. Istoria își reia adesea tiparele, iar sociologia are datoria de a oferi societății explicațiile necesare pentru a înțelege democrația ca sistem funcțional și indispensabil dezvoltării României.

Volumul se distinge prin claritatea și coerența cu care tratează socializarea politică, interesul pentru politică și atașamentul partinic. Cartea are o structură clară, un aparat metodologic solid și o atenție constantă pentru interpretarea nuanțată a datelor. Inserarea unor analize statistice este echilibrată de explicarea accesibilă a concluziilor, ceea ce face volumul util atât cercetătorilor din zona academică, cât și practicienilor interesați de dinamica electorală și de comportamentul politic al cetățenilor.

Prin îmbinarea teoriei cu investigația empirică, cercetarea întreprinsă de Alin Mihai Tomuș oferă o perspectivă coerentă asupra factorilor care stimulează sau inhibă interesul politic și asupra logicii interne a atașamentului față de partide, într-o perioadă în care stabilitatea și reprezentativitatea sistemelor politice sunt intens dezbătute. Cartea sa este o contribuție importantă pentru toți cei care studiază cultura politică, participarea electorală și transformările comportamentului politic în societățile postcomuniste.

Cartea „Interesul față de politică și atașamentul partinic” a fost prezentată public în cadrul unui eveniment găzduit de Institutul de Cercetare a Calității Vieții al Academiei Române (24 octombrie 2025), care a reunit cercetători, practicieni, reprezentanți ai instituțiilor publice într-o atmosferă care a îmbinat dimensiunea academică cu experiențele practice și reflecțiile personale

asupra temelor puse în discuție. Pe data de 30 noiembrie 2025, a avut loc lansarea volumului semnat de Alin Mihai Tomuș la un eveniment găzduit de Consiliul Județean Alba. Lansarea a fost dedicată reflecției asupra democrației, participării și implicării civice, reunind oameni preocupați de înțelegerea mecanismelor politice contemporane într-un dialog deschis și autentic.

Ciprian-Constantin IFTIMOAEI